Actieblad

JUNI 1986
97STE JAARGANG, NR 2

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

UITGAVE VAN DE VERENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ, VERENIGING TOT EVALUATIE VAN ALTERNATIEVE BEHANDELMETHODEN EN TOT BESTRIJDING VAN DE KWAKZALVERIJ

Redacteur: J. Th. Balk, Keverberg 54, 1082 BE Amsterdam *Verschijnt 4 x per jaar*

LEVENDIGE DISCUSSIE OVER DE NIET-AFLATENDE STRIJD TEGEN DE OPDRINGENDE KWAKZALVERIJ

Een levendige discussie over het opdringen van de alternatieven in de medische wereld beheerste de algemene vergadering van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, op zaterdag 19 april te Utrecht gehouden. "De overheid hebben we niet mee..." constateerde voorzitter *C.W.Chr. Deurman*. "Het is treurig maar waar, maar aan de wet wordt niet de hand gehouden. Het gebeurt zelden dat iemand vervolgd wordt wegens het onbevoegd uitoefenen des geneeskunde".

De heer Deurman vertelde het geval van een sportmasseur die migraine van een suikerpatiënte met acupunctuur behandelde. De insuline, zo adviseerde hij, kon ze wel laten staan. De vrouw was er afhankelijk van, raakte in coma maar haar leven kon nog nèt worden gered. In dit geval werd de sportmasseur wel vervolgd maar het toebrengen van lichamelijk letsel kon niet worden bewezen. Wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde werd hem een boete van *f* 5000 opgelegd.

In een circulaire heeft in 1984 de hoofdinspecteur voor de volksgezondheid gewaarschuwd tegen de toepassing van de chelatie-therapie. Daar is een procedure tegen aangespannen en de tuchtrechterlijke toetsing werd teruggenomen. Spreker ziet op de Velperweg in Arnhem voor een pand thans een groot bord met het woord "chelatie-therapie"...

*

De secretaris van de vereniging, de heer *I.A. van de Graaff* getuigde van enig optimisme ten aanzien van de invloed van de vereniging. Veel mensen bellen hem op — het is goed dat er een telefoonnummer is waar mensen terecht kunnen (010 — 4187 149).

Nogal wat scholieren verzoeken om materiaal voor het maken van een werkstuk of scriptie (In dit verband is het verheugend dat een Ivio-publicatie in voorbereiding is waarin het vraagstuk van de kwakzalverij wordt behandeld op systematische wijze — red.) Ook van de zijde van andere groepen werd de secretaris benaderd: journalisten die vragen voorlegden over concrete gevallen van kwakzalverij. De Veronica Omroeporganisatie kwam bij spreker het geval van de magnetische sokken voor leggen. Ook de Wereldomroep besteedde aandacht aan de vereniging. "Wij hebben toch bereikt dat de alternatieve geneeswijzen niet zo respectabel zijn als zes jaar geleden", aldus de heer Van de Graaff.

De penningmeester, de heer *H.A.M. Voorbij*, kon kort zijn: De ontvangsten van de vereniging zijn ongeveer even groot als de uitgaven. Geen financiële zorgen derhalve... maar het ledental dient verder te groeien.

Het lid, de heer *Ottervanger* uit Hilversum, was het opgevallen dat het "alternatieve gebeuren" zich het laatste halfjaar als een storm manifesteert — meer dan schrikbarend. Hij kreeg de indruk dat de vereniging steeds meer een verloren strijd voert. Hij gispte de subsidie voor het onderzoek naar alternatieve beïnvloeding van de bloeddruk. Het is een verschrikkelijke situatie...

Secretaris: Maar de commentatoren worden steeds kritischer.

De heer *C.N.M. Renckens* haakte in op de mogelijkheden van subsidies: Als we een goed voorstel hebben kunnen we subsidie vragen aan de ministers, maar welk onderzoek moet je dan doen?

De heer *Ottervanger* vreesde dat het onderzoek dat nu gaat gebeuren een krachtmeting wordt waarbij de alternatieven hun gelijk zullen willen halen.

De *secretaris*: Prof. Nelemans suggereerde ons eens te zoeken naar gevallen van duidelijk aantoonbare schade als gevolg van het optreden van alternatieve genezers. Zoals in het geval van kinderen bij wie stukken van de long moesten worden weggehaald omdat er geweigerd was antibiotica toe te passen.

De *voorzitter*: De mensen lijden schade. De verzekeringsmaatschappij kan een vordering instellen. Valt daaraan niet te denken?

Mevrouw *Uitterdijk*: Moeten we niet eens iemand aanstellen om er achter aan te zitten?

Voorzitter: De inspectie voor de volksgezondheid heeft die taak.

De heer E. Verbiest, Antwerpen, constateerde dat er in België geen vergelijkbare vereniging bestaat. Daarom is hij hier lid. Er zijn hier meer kwakzalvers dan in Vlaanderen, meende hij. En hij durfde de stelling aan: "Hoe hoger het peil der geneeskunde, hoe meer kwakzalvers". Het verbaasde hem dat wetenschappelijk gevormde mensen als Defares en Van der Schaar zich met alternatieve geneeswijzen inlaten.

Dr. *Miller* vroeg tenslotte of de vereniging niet eens met een infomatiestand moet komen bij "Paravisie".

Vereniging tegen de Kwakzalverij

Opgericht 1 januari 1881

Correspondentie-adres: Bergse Dorpsstraat 101
3054 GC Rotterdam: tel. 010-4187149

BESTUUR:
Voorzitter: C.W.Chr. Deurman, Arnhem
Secretaris: I.A. van de Graaff, Rotterdam
Penningmeester: H.A.M. Voorbij, Vinkeveen
Leden: G.R. van den Berg, Amsterdam
prof. B.S. Polak, Amsterdam
D. Uitterdijk, Medemblik

Adviserende leden:
S. Lelie, Middelburg
prof. dr. F.A. Nelemans, Duivendrecht

Postgiro van de Vereniging: **32237** ten name van Penningmeester van de Vereniging tegen Kwakzalverij, Medemblik.
De **contributie** bedraagt thans *f* 30; voor studenten en leerlingverpleegkundigen *f* 10; begunstiger wordt men door een schenking aan de vereniging van minimaal *f* 100.

PARANORMALE VERSCHIJNSELEN ONDER DE LOEP BIJ FYSICI

Het onderzoek naar paranormale verschijnselen heeft in de laatste decennia een andere koers genomen. Het is niet langer het werk van psychologen. Nu buigen de fysici zich over verschijnselen waarvoor zo hier en daar zo gretig uit Shakespeares Hamlet wordt geciteerd: There are more things in heaven and earth, Horatio, than are dreamt of in your philosophy.

Nuchtere mensen van de wetenschap derhalve die zich buigen over verschijnselen als telepathie, helderziendheid, de gave van het voorspellen, de psychokinese... verschijnselen thans samen vaak aangeduid met de Griekse letter psi. Ook allemaal verschijnselen die zich lenen voor een experimentele benadering. Dit in tegenstelling tot zaken als astrologie, Ufo, meditatie, voortbestaan na de dood.

Tijdens de op zaterdag 19 april in het Utrechtse Diakonessenhuis gehouden vergadering van de Vereniging tegen de Kwakzalverij hebben de vrij talrijke aanwezigen geboeid kunnen luisteren naar de voordracht van een fysicus die zich met deze experimenten heeft bezig gehouden: dr. ir. J.M. Houtkooper. De heer Houtkooper is natuurkundig ingenieur (Delft) en is al zestien jaar werkzaam als statisticus. Hij is thans verbonden aan de subfaculteit der geneeskunde van de Universiteit van Amsterdam. Hij heeft zich bezig gehouden met parapsychologisch onderzoek en is te Utrecht gepromoveerd bij prof. dr. Martin Johnson tot doctor in de sociale wetenschappen. Zoals men weet is prof. Johnson gewoon hoogleraar in de parapsychologie.

Het schudden van de kaarten

Sinds een jaar of vijftig worden al experimenten gedaan met een pak kaarten, de z.g. Zenerkaarten met vijf verschillende symbolen. Het gaat er dan om dat de proefpersoon moet raden welk symbool te voorschijn komt na het schudden van de kaarten. Maar de factor van het schudden is al weinig bevredigend. De herhaalbaarheid bij succesvolle experimenten laat te wensen over. Er is overigens in de Verenigde Staten, Groot-Brittannië, Duitsland en Nederland al het nodige gepubliceerd over deze experimenten met de Zenerkaarten waaraan in het bijzonder de naam van de Amerikaanse onderzoeker J.B. Rhine is verbonden. Een goede verklaring is er er niet uit gekomen, de jaren lang voorgezette exprimenten hebben geen sluitende theorie opgeleverd.

Het is aannemelijk dat we er verkeerd tegen aankijken", stelt dr. ir. Houtkooper. De theorie behoort een verklaring te geven en wellicht nieuwe verschijnselen te voorspellen.

Hij geeft de volgende definities: *Esp* (extra sensory perception) is de kennis van of een reactie op een externe gebeurtenis of invloed die niet waarneembaar is via bekende sensorische kanalen. *Psychokinese* is de invloed van de "geest" op externe objecten of processen zonder de tussenkomst van bekende natuurkundige krachten of wisselwerkingen.

Kruis of munt per computer

In de natuurkunde zijn geen aanwijzingen te vinden voor krachten die Esp of psychokinese zouden verklaren. Spreker voerde zijn gehoor mee naar de quantummechanica die ten grondslag ligt aan zijn experimenten, uitgevoerd met een computer waarbij de geworpen "dobbelsteen" plaats heeft gemaakt voor het kruis of munt. De "dobbelsteen" wordt eerst geworpen en vervolgens bedekt met een "beker". Eerst dan komt de proefpersoon in actie voor een beïnvloeding terug in de tijd. Men is tien jaar geleden begonnen met experimenten op het terrein van de retro-actieve psychokinese.

"Er zijn", aldus Houtkooper, "goede aanwijzingen dat dit bestaat". Bij het "kruis of munt" is de uitkomst niet 50 pct. maar 52 pct bij tienduizenden gebeurtenissen. Op 5120 experimenten "kruis of munt", met de computer uitgevoerd werd een score bereikt van 52,85 pct.

Een conclusie die onder de aanwezigen de nodige

Knipsels, vouwbladen?

De redactie van ons Actieblad tegen de Kwakzalverij houdt er zich voor aanbevolen

vragen opriep. De heer C.N.M. Renckens waarschuwde voor de waarde te hechten aan statistische significantie. Het experiment moet in verschillende instituten herhaalbaar zijn en tot hetzelfde resultaat leiden. Dr. ir. Houtkooper: Dit resultaat staat niet alleen. Ik geef toe dat er experimenten zijn gedaan die de literatuur niet hebben gehaald.

Oplossing in de quantummechanica?

Er was ook nog enige discussie over het onderwerp gezien vanuit de quantum-mechanica en de theorieën van Nobelprijswinnaar W. Heisenberg (de matrixmechanica) Vanuit de quantummechanica is er volgens de inleider enige mogelijkheid om tot een verklaring van het verschijnsel dat zich bij de experimenten openbaarde te komen.

"Wat wil men hier nu mee?" verzuchtte een ander lid van onze Vereniging, de heer Ottervanger tot slot.

In de practijk is er, dunkt ons, weinig mee aan te vangen. Wanneer het observationele paradigma, zoals dr. ir. Houtkooper het noemt, tot een bevestiging van het verschijnsel van de retro-actieve psychokinese leidt van nog geen 3 pct is het heel duidelijk dat allen die zich bij hun genezersactiviteiten op hun paranormale vermogens beroepen geen voet hebben om op te staan.

Laat ons nu even voor de geest halen een genezerik die op paranormale wijze een diagnose poogt te stellen. Die zou, aangenomen dat helderziendheid aan dezelfde wetten is onderworpen als de retroactieve psychokinese — wat helemaal niet is bewezen! — bij een keuze uit zeg zo'n honderd mogelijkheden een kans hebben goed te raden van één plus 0,03 pct. op de honderd....

"ONBEVOEGD" STRAKS WELLICHT TOEGESTAAN

Op de valreep, vlak voor de verkiezingen van de 21ste mei, hebben staatssecretaris Van der Reijden (volksgezondheid) en minister van justitie Korthals Altes een voorstel van wet ingediend waarbij het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst niet langer verboden is. Die onbevoegde uitoefening wordt thans nauwelijks meer vervolgd, zodat er in de practijk niet zo heel veel zal veranderen. Maar wèl wordt het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst door dit wetsvoorstel gesanctioneerd: met mág allemaal, charlatans mogen op het goedgelovig publiek worden losgelaten en alleen bij aantoonbare schade kan straf volgen. Als het bewijs maar te leveren is! En wie is de dupe? Het publiek!

Dit voorstel van wet "op de beroepen in de individuele gezondheidszorg" (BIG) behelst ook een modernisering van het medisch tuchtrecht en een stelsel van titelbescherming. Naast dertien al wettelijk geregelde beroepen komen nog drie beroepen in aanmerking voor wettelijke bescherming: klinisch chemicus, klinisch psycholoog en psychotherapeut.

Er komt een strafbepaling voor ondeskundigen die schade aan de gezondheid van een patiënt veroorzaken. Het valt te hopen dat deze strafbepaling zo ruim wordt geredigeerd dat zij inderdaad effect sorteert. Bepaalde handelingen worden voor onbevoegden verboden. Daarbij behoort ook het geven van injecties en het toedienen van een narcose.

NA TSJERNOBYL: ONBESCHAAMD PROFIJTBEJAG

Pollen "ter ondersteuning"

Toen in 1910 de komeet Halley verscheen, een gebeurtenis die destijds heel wat meer opschudding veroorzaakte dan ditmaal het geval was, werd verteld dat kwade dampen de aarde zouden bereiken wanneer de staart van de komeet passeerde. Een vindingrijke Amerikaan bracht dan ook — een iegelijk vist op zijn getij — pilletjes in de handel. Nam men die in dan was men gewaarborgd tegen de gevaarlijke dampen van de staart van de komeet. Bij onderzoek bleek dat de pillen alleen maar wat onschuldige suiker bevatten.

Een paar weinig sympathieke reacties op de lichte radio-activiteit die hier te lande werd geconstateerd tijdens het regenachtige weekend van 3 en 4 mei doen denken aan de zwendelpilletjes in het Amerika van 1910. De scientologen kwamen in Amsterdam met aanbeidingen voor een vitaminekuur en saunabaden tegen de radio-activiteit.

De stichting Voorlichting Natuurgeneeswijzen, gevestigd Slimmeweg 9 (What's in a name?!) te Amsterdam-Sloten deed ook een duit in het zakje. Deze stichting hadden wij al eerder in de peiling. (Actieblad, juni 1985) Voorzitter is H. Oswald en de stichting exploiteert een groepspractijk voor alternatieve gezondheidszorg. Op hetzelfde adres is de firma Nutramin gevestigd, die o.s. de kruidenthee van Jason Winters, een thee tegen kanker, uit Amerika invoert. In september 1984 was Oswald van de partij bij de oprichting van de Vrije Universiteit voor progressieve Geneeskunde, Velperweg 9 te Arnhem. Eerder was Oswald al Europees voorzitter van de in de Verenigde Staten opgerichte "Freedom of Choice Movement in Cancer Therapy".

Speculatie op stralingsangst

Welnu — de bovenaangeduide stichting liet in de eerste meidagen van dit jaar een nieuwsbrief verspreiden die op schandelijke wijze speculeerde op de angst van veel Nederlanders voor de gevolgen van de ramp met de kerncentrale te Tsjernobyl in de Sowjet-Unie. "De telefonische verzoeken om informatie zijn bij ons centrum zo overweldigend", beweert de Nieuwsbrief, "dat wij ons genoodzaakt voelen u van informatie te voorzien omtrent preventieve maatregelen die men kan nemen om de schadelijke gevolgen van radio-activiteit zoveel mogelijk te beperken".

Bij lichte radio-actieve neerslag wordt de volgende dosering door de stichting aanbevolen:

S.O.D. 5000: 3 x daags 1 tablet

Celavascy -A: 2 x 10 druppels per dag op een zo leeg mogelijke maag

Kelp met 225 mcg jodium per tablet: 3 x daags 1 tablet plus eventueel 1 tablet Sel.E-C. per dag.

In het geheel worden drie van dergelijke "recepten" gegeven, met de mededeling dat eventueel ter ondersteuning *Pollen* gebruikt worden. "De middelen dienen na de radio-actieve neerslag nog enige tijd te worden doorgebruikt, minimaal een maand, gezien de levensduur van de istotopen die uit de kerneentrale vrij komen".

Een "toelichting" ontbreekt niet. Daarin deze enormiteit over Celavascy (cerium, lanthaan, vanadium, scandium, Yttrium): Dit sporenelementencomplex "heeft de eigenschap de aard van de stralingen te veranderen in minder schadelijke straling".

Tenslotte wordt aangeraden veel thee te drinken omdat bij laboratoriumproeven is gebleken dat muizen die thee hadden gedronken minder kans hadden op leukemie na bestraling dan muizen die geen thee hadden gekregen.

Al met al een bedroevend staaltje van onbeschaamd profijtbejag, dat niet duidelijk genoeg kan worden gesignaleerd.

EEN BEVLOGEN VOORVECHTER

De Haagse huisarts dr. W.J. Waal is voorzitter van de commissie alternatieve geneeswijzen van de Nationale Raad voor de Volksgezondheid. Die commissie heeft een inventarisatie gemaakt van de hoofdstromingen in het alternatieve wereldje. Dr. Waal heeft daar het een en ander over medegedeeld aan Wilma Nanninga van De Telegraaf. "De alternatieve genezers hebben nog nooit zo'n bevlogen voorvechter gehad" constateert zij.

Een miljoen mensen maakt jaarlijks gebruik van de zes belangrijkste alternatieve geneeswijzen: manuele therapie 300.000, homeopathie 300.000, antroposofie 200.000, natuurgeneeskunde 100.000, acupunctuur 75.000, paranormale geneeskunst 10.000. Onder de natuurgeneeswijze vallen ook zaken als drukpuntmassage, voetzoolmassage, darmspoelingen. Aldus althans de inventarisatie van de commissie van de Nationale Raad voor de Volksgezondheid.

En wat wil Waal nu? Een basisopleiding voor alternatieve genezers om de charlatans buiten spel te zetten. "Bij de gedegen alternatieve genezers bestaat een enorme behoefte aan erkenning en regulering", aldus Waal. Hij zou willen dat die basisopleiding een middelbare beroepsopleiding wordt.

Wat de bestaande opleidingen betreft blijkt de commissie van de Raad voor de volksgezondheid niet zo enthousiast. De kwaliteit varieert van zeer goed tot abominabel. Ook Waal erkent dat je met een zeer gevarieerde kwaliteit genezers zit. "Ik heb het meegemaakt dat een suikerpatiënte van mij in coma raakte omdat een alternatieve natuurgenezer haar insuline had weggegooid en een streng dieet kreeg voorgeschreven".

Een ernstige zaak. Commissievoorzitter Waal ("bevlogen voorvechter van alternatieven", aldus immers de verslaggeefster van De Telegraaf) vertelt helaas niet of er nog maatregelen zijn getroffen tegen de natuurgenezer in kwestie.

Na de basisopleiding zou dan een gespecialiseerde vervolgcursus moeten worden gegeven op het gekozen alternatieve "vak"- gebied. Ook afgestudeerde artsen die zich alternatief willen bekwamen zouden zo'n vervolgcursus kunnen volgen. Over de kosten van basisopleiding en vervolgcursus en of dit niet een zware belasting zou vormen voor het onderwijsbudget van de overheid wordt niet gesproken.

— "Vooral bij mooi weer is het goed toeven in het A. Vogel Bezoekerscentrum "De Vier Jaargetijden met de kruidentuin", zo wordt ons bericht. Dit bezoekerscentrum ligt aan het Drontermeer en het bezoek wordt gekoppeld aan een rondleiding door het aanpalende laboratorium Biohorma dat de middelen van de Zwiterse koopman-kwakzalver Vogel produceert. De toegang kost niets, men krijgt een gratis kopje koffie en tot slot een leuk aandenken. In de kruidentuin bloeit de valeriaan van juni tot september. De foto laat zien hoe de menigte, jong en oud, door de kruidentuin wordt geleid. Reclame is de ziel van de negocie.

AVONDJE ALTERNATIEF — MET BEDENKINGEN

Bewijzen homeopathie? — "puinpan", aldus Prof. Dr. P. Vroon

Avro's Televizier luidde op 21 maart het voorjaar in met een avondje alternatief. Een nieuwe lente... maar een oud en kwalijk geluid. De camera had zich begeven naar het congres van 500 alternatievelingen aangesloten bij de NOVAG, Nederlandse Organisatie van Verenigingen van Alternatieve Genezers. Die menigte vertegenwoordigde maar liefst 200 geneeswijzen!

De arts-homeopaat C. Baas verklaarde dat die geneeswijzen "gaten opvullen"; hij vond de meeste "tamelijk positief".

Th. Berkenstijn, wiens functie ons is ontgaan, zei in de camera dat er "veel kaf onder het koren is". Hij vond het kwalijk dat de mensen door alternatieven er van worden afgehouden naar een (gequalificeerde) arts te gaan. De celbioloog dr. R. van Wijk zei: Je laat zien dat er verandering is in het zachte bindweefsel. Maar of dat gecorreleerd is aan verbetering van de persoon kun je niet aantonen. (Dr. R. van Wijk kreeg onlangs de Alfred Vogelprijs voor een onderzoek dat hij zal doen naar de invloed van de vervuilingsreactie van de lichaamscel in relatie tot de reguliere geneeskunde en de natuurgeneeskunde. Maandblad tegen de Kwakzalverij, maart 1986).

De kijker hoorde vervolgens een korte opsomming van enige alternatieve technieken. Wat de magnetiseurs betreft: Nederland kan zich gelukkig prijzen met 300 van deze alternatievelingen, maar er is ook de voetzoolreflexologie, het segment elektrogram, de biologische functiediagnostiek, de iriscopie, die de landkaart van de rest van het lichsam in de iris ziet, de reflexzone rugmassage, de podo-kinesiologie... Vraag aan de man, die wel de goeroe van alternatief Nederland is genaamd, de medisch socioloog dr. C. Aakster: Hoe kom je zover dat je daar (te weten naar een van de talrijke geneeswijzen) heengaat?

Antwoord van Aakster: Een belangrijke factor is ontevredenheid of teleurstelling over de gewone geneeskunde: een behandeling die niet helpt, of van het kastje naar de muur gestuurd te worden. Vijfenzeventig procent heeft dit soort overwegingen. Maar ook op principiële gronden — gezondere geneeswijzen — zijn er mensen die voor de alternatieve genezer kiezen.

Om ongelukken te voorkomen

Hoor ook de wederpartij: dat blijkt prof. dr. P. Vroon te zijn die er op wijst dat 80 pct van de consulten van de huisartsen volksziekten betreffen: symptoombestrijding.

Dr. C.W. Aakster: Er speelt zich op deze aardbol veel meer af dan wat een wetenschappelijke verklaring mogelijk maakt.

Prof. Vroon: Wanneer mensen geloven in iets leidt dat tot de suggestie van iets. Er gebeurt ook iets in je lichaam.

Een filmpje liet hierna iets zien van de opleiding van aspirantgenezers. De academie voor reflexologie brengt de beginselen van de massage bij in een driejarige cursus van eenmaal per week. Na drie jaar is de cursist dan reflexzonetherapeut.

Commentaar van prof. Vroon: Een behoorlijke medische opleiding is noodzakelijk om ongelukken te voorkomen.

Een waar woord, die in de uitzending wel eens dubbel "onderstreept" had mogen worden. Maar eilacie. Direct daarop was het woord aan de homeopaat en iriscopist H. van Vliet met de verklaring: Het alternatieve heeft een heel eigen denkwijze. (Hm., hm,.. red. M.t.d.K.) Het is, vervolgde Van Vliet, iets heel speciaals. Zoals dieet, natuurvriendelijke geneesmiddelen. Het behoort tot de historische ontwikkeling van de alternatieven dat zij aan het totaal denken, de reguliere geneeskundigen kijken naar de ziekte. Een bekentenis van Van Vliet: Ik voel me vaak als therapeut een indringer in het huwelijk arts-specialist / patiënt. Wat de 200 geneeswijzen die tot het domein van de alternatievelingen behoren betreft merkte Van Vliet op: "Men kan niet zeggen wat er bij hoort of wat er afvalt".

Alternatief centrum

De camera voerde de kijker vervolgens naar Winterswijk waar in een leegstaande vleugel van het Elisabethziekenhuis een alternatief centrum is geprojecteerd. Dat centrum gaat veertien miljoen kosten. De initiatiefnemer, drs. A.J. van Erven verklaarde dat primair universitair geschoolde artsen aan het centrum zouden worden verbonden. Een objectieve toetsing van de alternatieve therapeuten is de bedoeling: 't is een proeftuin.

Prof. Vroon: Ze doen maar! Hij constateerde dat de reguliere geneeskunde de alternatieve behandelingswijzen steeds meer assimileert. De maatschappelijke druk is sterk toegenomen. Over de homeopathie zijn zo'n 500 publicaties verschenen. Maar de bewijzen van de homeopathie zijn voor prof. Vroon een "puinpan".

Aan het slot van de door Ria Bremer en Mark Blaisse gepresenteerde uitzending van Avro's Televizier kwam staatssecretaris drs. J.P. van der Reijden aan het woord. Hij had het over het afspraken maken met de beroepsgroep van alternatieven hoe er voor de opleiding moet worden gezorgd. Bepaalde handelwijzen moeten blijven voorbehouden aan opgeleiden. Kwaliteitscontrole is moeilijk. Een waarde-oordeel uitspreken over alternatieve geneesmiddelen... neen,

erkent de staatssecretaris, dat gaat niet. Hij voorspelde overigens dat in de komende jaren het aantal mensen die zich tot alternatieve genezers zal wenden stellig zal toenemen.

Of het heil van de volksgezondheid daarin is gelegen – met "geneesmiddelen" waarover men geen waarde-oordeel kan uitspreken, met genezers met een weinig serieuze kortstondige opleiding... daarover liet de staatssecretaris zich niet uit.

PIETER ZIET EEN VIJVERTJE IN DE IRIS

Op Tweede Paasdag kon het Nederlandse publiek genieten van tandarts-acupuncturist Bong, die op het televisiescherm was te zien, het hele lichaam van een patiënt aftastend met een meetgriffel. Want Bong doet niet zomaar aan acupunctuur: hij is actief op het terrein van de electro-acupunctuur. En zo kwam hij terecht in het Veronica-programma Heelmeesters, een "rubriek uit het Academisch Medisch Centrum te Amsterdam". Er kwam een rapport ter sprake van een commissie van de Nationale Raad voor de Volksgezondheid met een inventarisatie van de alternatieve beroeps beoefenaars. (Meer daarover in ons artikel. Een bevlogen voorvechter).

De onderzochte patiënt van electro-acupuncturist Bong hield een negatieve electrode in de hand terwijl Bong zelf de positieve meetgriffel hanteerde. "Hij heeft me doorgemeten", vertelde de patiënt. "Allerlei organen zijn geblokkeerd".

Mevrouw Thonar, arts-natuurgeneeswijze is op een heel andere wijze bezig. De hinder van een tennisarm is welbekend maar volgens mevrouw Thonar is daar wel wat aan te doen. En de kijker kreeg te zien hoe zij met een roller hele kleine gaatjes maakte in de huid van de tennisarm. Ze zegt de bloeddruppels met genoegen te zien. Door het opwekken van een ontsteking wordt het afweerstelsel gestimuleerd. Een darmreinigingskuur vergezelt deze vorm van behandeling die er, zo kon men horen in essentie op neerkomt dat men het zelfgenezend vermogen bij chronische ziekten herstelt.

Helemaal dol wordt het wanneer men de iriscopist Pieter Kuiper aan het werk ziet. Hij is aan het kijken. "Als we goed scherp stellen zien we een vijvertje in de iris". We horen iets van hart en schildklierfunctie... hormoonfunctie... Ja, die Pieter weet er wel iets van. Hij ziet ook het linkeroog en mompelt iets van verband met het hart. Dat is nog maar de diagnose. Maar hoe moet er nu genezen worden, na die iriskijkerij? Eenvoudig, hij geneest met homeopathie. Altijd raak. Pieter Kuiper is door zijn beroepsvereniging voorzien van het epitheton: gekwalificeerd.

Vraag: Je bent geen arts, maakt dat geen verschil uit? Pieter Kuiper; "Neen, in de practijk niet; ik heb in Hilversum de opleiding van het Nederlands College Natuurgeneeskunde gevolgd.* Men ontvangt daar de basis vakken. Ik ben afgestudeerd en ik kan nu zelfstandig een diagnose stellen".

Niet-erkende specialisatie

Vervolgens komt de orthomanuële geneeskunde aan de orde met patiënt Arjen. Een vrouwelijke arts masseert hem en zegt dat zij het bekken corrigeert. Dat staat scheef en dat gaf aanleiding tot vage buikklachten en hartklachten die niet op het hart waren terug te voeren. Hij had ook lage rugklachten en nekklachten. Met lichte klopjes moet het bekken wat losser komen te zitten. Op de wervelkolom is een lijn getekend met een paar bochtjes. Zo'n behandeling kost Arjen *f* 75 per keer.

De vrouwelijke arts vertelt zich meer arts dan alternatief te voelen: ik ben arts... maar beoefen een niet-erkende specialisatie.

Presentatrice: Dat waren dan vier alternatieve geneeswijzen, maar er zijn er 200!

Hoe weet je nu als patiënt waar je moet zijn bij de alternatieven?

Het antwoord luidt: op aanbeveling. Patiëntenorganisaties geven adressen van betrouwbare genezers. 't Grootste probleem is, verzekert ene Hetty van Doorn, dat de "maatschappelijke erkenning er wel is, maar dat de ziekenfondsen geen alternatieve behandelingen betalen".

Anderzijds is er zoveel vraag dat er allerlei mensen van kunnen profiteren. En hoe lang duurt het tot die door de mand vallen?

Hetty van Doorn "denkt", dat je bij de opleidingen moet beginnen. Een alternatieve genezer moet voldoen aan minimumeisen. "Zo moet het beginnen"

— Kunnen we dat binnen vijf jaar verwachten?.

— Verwachten is moeilijk.

Er wordt geconstateerd dat er al sedert 1865 tegenstand is tegen alternatieve genezers. Daar kan best nog wel tien jaar bijkomen, zo krijgt de kijker te horen...

Geen redelijk tegenspel

Het is me de voorlichting wel bij deze uitzending. Enig redelijk tegenspel ontbreekt, van het hoor — en wederhoor hebben de programmamakers van Heelmeesters blijkbaar nooit gehoord.

We noteerden nog één alternatieven kreet: De patiënten moeten de ziekenfondsen zeggen dat alternatieve behandelingen in het pakket moeten komen...

Waarop het kijkkastje naar andere zaken overschakelde; wat Avro's Televizier tien dagen eerder te berde had gebracht over de alternatieve genezers waarbij ook de andere kant van de medaille, hoewel niet bijster overtuigend, werd getoond, was toch wel van een heel wat hoger niveau. Wat Veronica deed was een onverhulde reclame voor het alternatieve circuit, zonder dat de kijker ook maar enigszins werd gewaarschuwd voor de gevaren. Ene Peter die diagnose bedrijft via een ogenkijker en dan homeo-

pathische geneesmiddelen voorschrijft.... Hij is "gekwalificeerd" en heeft een uurtarief van *f* 70 (volgende keer de helft) Gekwalificeerd ja, ja — maar onbevoegd, duidelijk onbevoegd. En zo iemand wordt losgelaten op het menselijk lichaam!

**De Nederlandse Akademie voor Natuurgeneeskunde die Pieter blijkbaar heeft bezocht organiseert sinds 1963 beroepsopleidingen te Hilversum. Volgens een advertentie in De Telegraaf van 7 juni is het een vierjarige dagopleiding "op HBO-niveau". Vijf dagen per week wordt les gegeven: medische basisvakken plm. 570 lesuren, voedingsleer plm. 270 lesuren, irisdiagnostiek plm. 270 lesuren, algemene natuurgeneeskunde, inclusief symboliek, filosofie, reflex- en afleidingstherapiën plm. 570 lesuren, klassieke homeopathie (plm. 380 lesuren), kruidengeneeskunde (plm. 270 lesuren), klassieke acupunctuur (plm. 360 lesuren). De akademie, aldus de advertentie, beheert een eigen opleidings-polikliniek, waarin de studenten hun studie met een stageperiode afsluiten. Collegegeld f 4000* per jaar, boeken *f 1000.*

MUURVERF TEGEN DE SLAPELOOSHEID

Goed nieuws, goed nieuws, dames en heren. U behoeft niet meer heel naar het Groningse Godlinze te reizen om U een geneeskrachtig stukje kiezelsteen voor veel geld in de handen te laten drukken. In het deftige Waalre bij Eindhoven kunt U terecht bij de heren Brekelmans en Eigenberg, die zoals dat bij die omgeving past, een laboratorium hebben. Het laboratorium VMN. Daar gaat het fraai toe. Uit litho-edelstenenelementen heeft het duo Brekelmans-Eigenberg een preparaat op homeopathische basis ontwikkeld — geleerde heren "ontwikkelen" immers zoiets — dat de negatieve spanningsvelden afdoende afschermt.

Daarbij zijn we weer bijna bij de aardstralen-goochelaars met hun kastjes. Ditmaal geen kastjes maar "het middel" om de "spannings velden" te lijf te gaan. "Nader onderzoek" heeft het duo geleerd dat er verschillende soorten spanningsvelden zijn: de uitstraling van mensen, die van water- en gasleidingen, psychisch achtergebleven restanten van vorige bewoners en gebruikers...

Het wordt allemaal fraai verteld in het blad Groot Eindhoven op Zondag. Eiso Eigenberg was vroeger zand-en grindexploitant. Als hobby zocht en verzamelde hij edelstenen. Na "diepgaande studie en onderzoekingen" heeft hij het nu gebracht tot lithotherapeut/radiostesist. Hij helpt mensen die met klachten bij hem komen en bij het consult concentreert hij zich sterk op een bepaalde steen. De compagnon heeft enige jaren geleden zijn kantoorbaan er aan gegeven en is nu psychometrisch diagnost/homeopaat. Hij beweert over de gave van helderziendheid te beschikken.

De service die het blad Groot Eindhoven op Zondag verleent verdient het met een levensgrote pluim te worden beloond. Het blad aarzelt niet om het antwoordnummer van het "laboratorium" te geven waar men inlichtingen kan krijgen over het bovenaangeduide preparaat. Dat wordt geleverd in poedervorm zodat men het kan mengen met bijvoorbeeld muurverf, stucpasta, tegellijm en vloerkit. Er zijn twee soorten van dit poeder om negatieve spanningsvelden af te weren. Een middel is geschikt om slapeloosheid te bestrijden, het andere fungeert als neutralisator van onlustgevoelens.

Aardig ook is het te vernemen hoe zo'n middel wel wordt gemaakt. Het is opgebouwd uit wat de heren noemen litho-elementen, zoals diamant, saffier, toermalijn, robijn, kwartsen. "De energie van deze stenen wordt onder extreem lage temperaturen in het laboratorium vrijgemaakt en op een homeopathische drager overgebracht".

Een foto in Groot Eindhoven op Zondag laat het interieur van het laboratorium zien met Eigenberg in een witte jas. Van de extreem lage temperaturen is niet zoveel te merken, Een laborante met blote armen houdt een plateautje vast, vermoedelijk met "litho-elementen". Bepaald fraai is de andere foto. Daar laat het ondernemende duo zich fotograferen voor een tabel van het periodiek systeem van elementen. "Jarenlang onderzoek" staat er bij. Vermoedelijk is die op de wand bevestigde tabel het enige wetenschappelijke "werk" waarover dit vindingrijke tweetal beschikt.

De staatssecretaris die nu zo graag het verbod van onbevoegde uitoefening van de geneeskunst ziet verdwijnen moest hier eens op werkbezoek gaan: hoe men geld uit stenen klopt.

*

— Een Belgische "vermagerings"-arts. L. uit Knokke — Heist is door de Haagse recherche geverbaliseerd wegens overtreding van de opiumwet. L. schrijft zijn patiënten capsules voor om af te vallen, waarin amfetamine zit. Dat is in Nederland verboden spul. L. hield spreekuur in een Haags hotel.

*

— Negentig paragnosten kwamen opdraven toen in het creativititietscentrum Gouden Handen te 's Heerenberg op 12 en 13 april een Feest van de Geest werd gehouden. Er kwamen 7500 belangstellenden luisteren naar wat de dames en heren hadden te vertellen. In september kan men er weer z'n feest van de geest verwachten. Tot de opmerkelijkste verschijningen behoorden ditmaal poëzie-therapeuten.

HET WONDER VAN DE PODO-KINESIOLOGIE

Meer en meer richtten alternatieven een soort groepspraktijken op, waarin zij een keur van hun vaak allerwonderlijkste geneesmethoden kunnen aanbieden. In het huis-aan-huisblad Intramedium (Amsterdam-Zuid en Amstelveen) stond een artikel over een nieuwe "polikliniek" practische natuurgeneeskunst. Gevestigd in de Achillesstraat in de hoofdstedelijke stadionbuurt.

De staf zou bestaan uit een arts homeopaat-natuurgeneeskundige, een acupuncturist, een fysiotherapeut/podekinesioloog en een fytobioloog. Met de segmentelektrografie kan men er latente ziekten met sluimerende symptomen ontdekken, zo wordt beweerd, haarden, haardziekten en stoorvelden ontdekken. De uitkomst van een dergelijk onderzoek wordt met de patiënt tijdens een z.g. intakegesprek besproken.

Voor wie niet mocht weten wat de podokinesiologie inhoudt volgt een uitleg. Bij deze methode gaat men er van uit dat bepaalde organen zich projecteren op de voetzool. Bij een aandoening raakt een orgaan aangedaan en gelijktijdig hiermee raakt een zone van de voetzool gestoord. Die zone wordt hard en pijnlijk. Maar er is wel iets tegen te doen. Een zooltje met kleine verhogingen van kurk wordt aangemeten, de zone wordt weer zacht en pijnloos en het op die plaats "geprojecteerde" orgaan wordt weer beter. Zo eenvoudig gaat dat bij de podokinesiologie.

ONFRISSE PARAGNOST

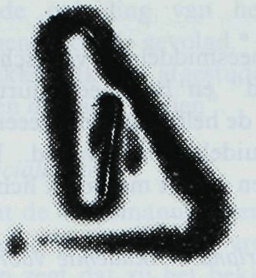
Opname in een psychiatrische kliniek is het voorland van een paragnost, die zich snorkerig "dr. P." noemt. Het betreft hier de 53-jarige Amsterdammer J.P., die naast zijn activiteiten als paragnost de branchevervaging niet schuwt en in de Beemster een sexboerderij beheert.

De man stond voor de Alkmaarse rechtbank terecht voor het plegen van ontucht met versufte patiënten en het toedienen van een slaapmiddel aan een moeder en een dochter. Hij had het slaapmiddel rohypnol heimelijk toegediend in koffie en anijsmelk toen de moeder als reactie op een huwelijksadvertentie van P. naar diens boerderij was gekomen. Toen zij vertrok bleek zij zo slaperig dat zij met de auto te water reed.

Andere slachtoffers die op dezelfde wijze waren bedwelmd werden door P. gedwongen zich uit te kleden en intimiteiten te ondergaan.

KIRLIAN-FOTOGRAFIE

De Kirlian-fotografie is een van de nieuwtjes op het brede terrein van de alternatieve raadselen. Met behulp van deze fotografische techniek zou men de menselijke "aura" kunnen fotograferen en daaraan zelfs de lichamelijke en geestelijke toestand van de betrokkene kunnen aflezen. Edoch, de natuurkundigen A. Watkins en W. Bickel van de Universiteit van Arizona hebben geëxperimenteerd met de Kirlian-fotografie. Hun conclusie die zij publiceerden in The Skeptical Inquirer is dat de aanspraken van de Kirlianaanhangers geen stand houden.

Ook een verbogen paperclip kan een pracht van een "aura" te zien geven.

Ook een munt of een paperclip die met behulp van de Kirlian-methode wordt gefotografeerd toont een aura! In het Haarlems Dagblad troffen wij hierover een uitstekend artikel aan, ontleend aan The Skeptical Inquirer. Als een voorwerp tussen twee geleidende platen wordt gelegd waardoor een sterke elektrische stroom wordt gejaagd ontstaat een paars blauwe gloed rondom dat voorwerp. Deze gloed kan fotografisch worden vastgelegd.

De beide onderzoekers namen Kirlian-foto's van vingers van een en dezelfde proefpersoon, met tussenpozen van vijftien seconden. Er waren grote verschillen. Het is onwaarschijnlijk dat de toestand van iemand in zo korte tijd zoveel zal uiteenlopen.

*

HET WONDER

In zijn rubriek op de voorpagina van Het Parool vertelt "journaille" (Jan Vrijman) naar aanleiding van het optreden van een wondergenezer op het beeldscherm:

Zelf ben ik ook eens wonderbaarlijk genezen van een hernia die me roerloos aan het bed kluisterde. "Als u werkelijk wilt, als u werkelijk wilt kunt u nu opstaan", herhaalde de wonderdokter eindeloos en hypnotisch. En verdomd, na een half uuir richtte ik me op, stapte uit bed en wandelde door de kamer. Een aantal vrienden, telefonisch opgetrommeld, kwam verbijsterd kijken, we pakten wat flessen en glazen en bouwden een feestje. Daarna kroop ik weer in bed, kon me op slag niet meer bewegen en heb me door een conventionele, langdurige rustperiode laten herstellen.